

Bilaga: Resursfördelningsmodell mellan KF och socialnämnden

Nedan beskrivs modellerna som föreslås i beslut kopplat till uppdrag att se över resursfördelningsmodellerna mellan kommunfullmäktige (KF) och socialnämnden (SN) från och med budgetåret 2023. Ekonomichef har utifrån egen erfarenhet med olika modeller, i dialog med verksamhetsföreträdare i kommunen, expert på SKR kring kostnadsutjämningsystemet och några andra kommuner hämtat in synpunkter. Nedan beskrivning är delvis matematisk, vilket krävs för att säkerställa att modellerna kan gå i arv till nya medarbetare i kommunen, eller justeras i framtiden.

Inledningsvis, nämnderna förfogar över tilldelad ram och prioriterar utifrån sitt uppdrag hur resurserna ska fördelas på programområden. Modellernas grundprincip är:

”Volym multiplicerat med ett ersättningsbelopp per volymenhet”

KF har ett befolkningsperspektiv och volymkompensationen utgår utifrån befolkningsutvecklingens påverkan på nämndens grunduppdrag. Nämnden kan i sin fördelning, inom nämnden, om behov föreligger mer i detalj utgå ifrån en brukarorienterad volymkompensation eller på annat sätt fördela den tilldelade ramen. KF intar således ett ”befolkningsperspektiv” i allt väsentligt kopplat till volymen (efterfrågan) och använder av det skälet delar av regeringens redan framräknade variabler inom ramen för kostnads- och LSS utjämningsystemet.

Ersättningsbeloppet beräknas på lite olika sätt i nedan modeller. I de flesta fall är utgångspunkten ”standardkostnad” vilket pedagogiskt kan beskrivas som kommunens ”bör-kostnad”. Den kostnad kommunen bör ha utifrån en struktur som mäts av Statistiska Centralbyrån (SCB) för landets kommuner. Denna struktur går inte att påverka kortsiktigt. Ex inom Individ och familjeomsorg (IFO-modellen) ingår variabler i regressionsanalysen som: Befolkningens sammansättning (olika åldrar), sociala variabler som andel barn 0-19 år under inkomststandard, andel lågutbildade 20-40 år, antal dagar med sjukpenning el. sjukersättning 16-64 år etc. Inom LSS finns inom ramen för standardkostnaden (ingår i resursfördelningens ersättningsbelopp) verksamhetsvariabler för olika insatser och en genomsnittlig kostnad per insats framräknad av SCB. Dessa insatser framgår i cirkulär från SKR kring LSS-utjämning. Bland annat antal personer med personlig assistens, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice, korttidsvistelse och tillsyn, barn i bostad med särskild service, barn i familjehem, vuxna i bostad med särskild service, daglig verksamhet etc. Till dessa insatser har SCB en sammanställd kostnadsberäkning per insats i utjämningsystemet. Denna kostnad har av SCB samlats in av landets kommuner inom ramen för det så kallade räkenskapssammandraget och sammanställts till ett genomsnitt för riket och kommunvis.

Nedan följer en beskrivning av ett antal övergripande kriterier kopplat till resursfördelningsmodeller.

Kriterier för resursfördelningsmodeller i kommun och i staten.

1. Opåverkbarhet

- De förklarande variablerna ska vara så opåverkbara som möjligt, en generell princip.

2. Verksamhetskostnaderna eller de administrativa kostnaderna ska inte öka

- En revidering av en resursfördelningsmodell ska inte medföra att de löpande kostnaderna blir högre än dagens modeller. Stora och alltför komplicerade modeller kräver kompetens och tid. Modellen ska kunna hanteras med egen personal. Externt konsultstöd årligen ska undvikas. Nuvarande förslag innebär att modellen kan hanteras av ekonomifunktionen i kommunen åt budgetberedningen.

3. Stabilitet

- Metoden bör inte inrymma tröskleffekter som innebär att små förändringar i de förklarande variablerna ger stora fördelningsutslag som inte motiveras av verkliga kostnadsförändringar för verksamheten. Av bland annat detta kriterium har vi som exempel på stabilitet valt att inte förändra nuvarande äldreomsorgsmodell.

4. Tillförlitlig dataförsörjning

Variablerna bör vara lättillgängliga och allmänt accepterade. Valet av förklarande variabler i modellerna bör därför bygga på offentliga data som publiceras av kommunen, myndigheter som SCB eller någon annan statistikmyndighet och data ska enkelt kunna samlas in och uppdateras inom ramen för kommunens årliga budgetprocess (senast i februari). Det är viktigt att budgetberedningen kan skicka ut planeringsförutsättningar första veckan i mars till nämnderna så att de kan bedöma den beräknade ramen och föra dialog med budgetberedningen under våren.

Resursfördelningsmodellerna

Modell nr 4 och nr 5 (nya). Modell nr 3 justerad.

1. Äldreomsorg (nya biståndsbedömda särskilda äldreboenden)

Nya äldreboenden finansieras genom budgetberedning. Ex: Mejeriet. Underlag tas fram för den långsiktiga finansieringen.

- Verksamhetsförändring/behov kopplat till det nya boendet beräknas av socialnämnden (socialförvaltningen).
- Kapitaltjänst beräknas av ekonomienheten utifrån investeringen och fastställd intern ränta.
- Intern hyra exklusive kapitaltjänst beräknas av fastighetsenheten utifrån internhyreskalkyl.
- Beräkning av hyra för äldreomsorgstagarna görs av socialnämnden (socialförvaltningen)
- Central lönepott kompenserar för den årliga löneöversynen för medarbetare på äldreboendet
- Central kapitaltjänstpott korrigerar årligen dessa kostnader mellan budget och utfall

2. Äldreomsorgen (övrigt)

Modellen använder antalet invånare 80 år och äldre för att prognostisera efterfrågan.

Befolkningsberäkning

A1. Prognos antalet invånare 80 år och äldre t+1 (Budgetår)

A2. Prognos antalet invånare 80 och äldre t

A3. Volym = befolkningsförändring = (A1 minus A2)

Verklig andel med hemtjänst (nyttjandegrad)

A4. Verkligt antal invånare 80 år och äldre t-1 (bokslutsår)

A5. Verkligt antal med hemtjänst t-1

A6. Antalet potentiella SÄBO platser i kommunen (antalet sängar) t-1

A7. Potentiella hemtjänsttagare t-1 = A4 minus A6

A8. Verklig andel med hemtjänst t-1 = A5 dividerat med A7

Volymberäkning t + 1 (budgetåret)

A9. Volymberäkning = A3 * A8

Ersättningsbelopp

B1. Nettokostnad per brukare i hemtjänst t-1

Resursfördelning äldreomsorg = A9 * B1

Justering slutavräkning tillägg/avdrag beroende på utfallet.

Kommentar

Retroaktiv slutavräkning mot faktiskt antal 80 år och äldre, andel med hemtjänst och nettokostnad per brukare i hemtjänst görs årligen och en korrigering kompletterar den nya beräkningen. Verksamhetsuppgifter hämtas i huvudsak från socialnämndens årsrapport.

Ovan två modeller är oförändrade jämfört med tidigare. Utredningens slutsats är att modellen uppfyller kriterier för en resursfördelningsmodell i en mindre kommun väl.

3. Individ- och familjeomsorg (IFO)

Befolkningsberäkning = volymberäkning

A1. Prognos antalet invånare t+1 (budgetåret)

A2. Prognos antalet invånare t

A3. Volym = befolkningsförändring = (A1 minus A2)

Ersättningsbelopp

B1. Framräknat ersättningsbelopp budget föregående år (enligt modell B2 nedan)

B2. Standardkostnad IFO t-1 * uppräkningsfaktor 1 (där 1 = riksbankens mål för inflation) * uppräkningsfaktor 2

Uppräkningsfaktor 2 föreslås korrigeras ner från 10 % till 5 %.

Resursfördelning IFO = A2 * (B2 – B1) + (A1 * B2)

där A2 * (B2- B1) är lika med kompensation för ersättningsbeloppets förändring på (gamla invånare)

där (A1 * B2) är lika med kompensation för ökning i invånarantalet (nya invånare) (förändringen).

75 % erhåller socialnämnden för IFO verksamhet och 25 % erhåller kommunstyrelsen för försörjningsstöd.

Kommentar

Den förhöjda standardkostnaden togs fram långt tillbaks i tiden för att kompensera för att verkligheten i Vaggeryd ansågs strukturellt vara lite undervärderad jämfört SCB beräkningsfaktorer i standardkostnadsberäkningen inom ramen för kostnadsutjämningsystemet, likaså ansågs att del av uppräkningsfaktorn skulle kompensera för det förebyggande arbetet. Idag är det svårt att motivera att strukturen avviker jämfört SCB. Däremot kvarstår 5 % uppräkningsfaktor för det förebyggande arbetet inom IFO verksamheten. 5 % av tidigare påslag om 10 % kvarstår och syftar framförallt till att ge kompensation till det förebyggande arbetet som kan påverkas av kommunens befolkningsförändringar.

Definition på hur standardkostnaden beräknas av SCB och definitioner kan hämtas hos myndigheten.

4. LSS verksamhet - resursfördelningsmodell

Volymberäkning

A1. Prognos antal invånare t+1

A2. Prognos antal invånare t

A3. Volym = Befolkningsförändring = (A1 minus A2)

Ersättningsbelopp

B1. Standardkostnad kronor LSS-utjämning SKR cirkulär december för Vaggeryd tabell korrigerad och omräknad till budgetårets nivå (kr)

B2. Internt fördelade kostnader, SCB-nyckel (OH- kostnad) enligt samma cirkulär som B1 ovan (tabell 6 rad E i cirkulär) i kronor.

B3. Folkmängd i Vaggeryds kommun 1 november året innan (enligt cirkulär, se ovan).

B4. Ersättningsbelopp LSS modellen = (B1 minus B2) dividerat med B3.

Ersättningsbelopp = B4

Resursfördelning LSS = B4 * A3

5. Hälso- och sjukvårdsverksamhet (HSV)

Volymberäkning

A1. Prognos antalet invånare t+1

A2. Prognos antalet invånare t

A3. Volym = befolkningsförändring = (A1 minus A2)

Ersättningsbelopp

B1. Programbudget, nr 774 år t nettokostnad i tkr

B2. Ersättningsbelopp per invånare år t

B3. Ersättningsbelopp t+1 = B2 * (1+inflation), där inflation hämtas från cirkulär februari år t avseende budgetåret)

Resursfördelning HSV = B3 * A3

e.u. Jörgen Hansson, ekonomichef

2021-12-29